

Idéskrift Trafiksäkra Verksamheten

Fredrik Gustafsson

Två uppdrag inom trafiksäkerhet

Uppdrag att leda övergripande samverkan
i trafiksäkerhetsarbetet för vägtrafik
(N2016/05493/TS)

Uppdrag att genomföra medborgar- och
trafikantinformation för ökad trafiksäkerhet
i vägtrafiken (N2019/01343/TIF)



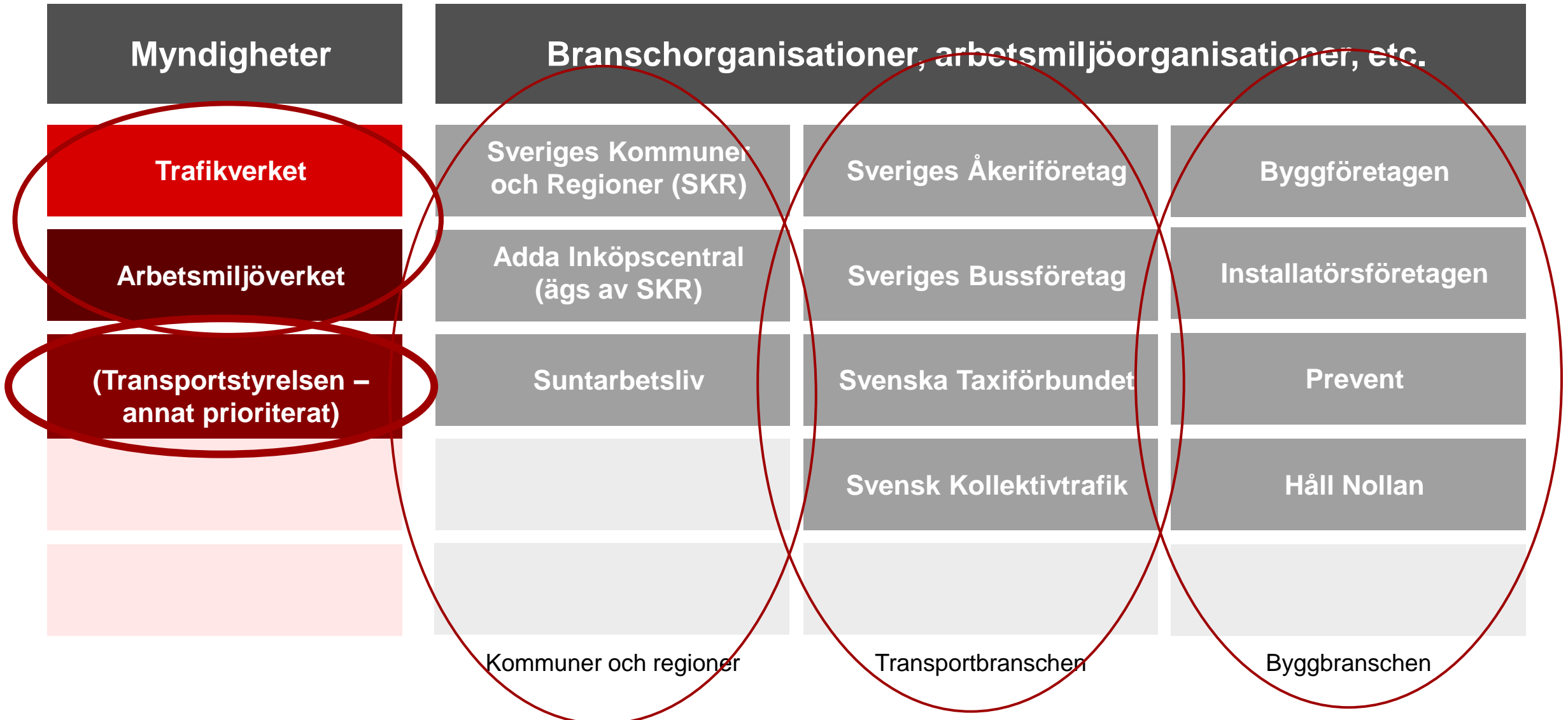
Trafiksäkra verksamheten

Så arbetar Trafikverket för att stödja arbetsgivare och beställare till att arbeta för ökad trafiksäkerhet i sina verksamheter



NOLLVISIONEN
TILLSAMMANS
RÄDDAR VI LIV

Trafiksäkra verksamheten: Samverkan med aktörer som når våra målgrupper



Dödsolyckor i vägtrafiken 2019

47%

Arbetsrelaterade

Någon part i olyckan var i tjänsten eller på väg till/från arbetet.

36%

Upphandlingsrelaterade

En upphandlad transporttjänst var inblandad i olyckan.



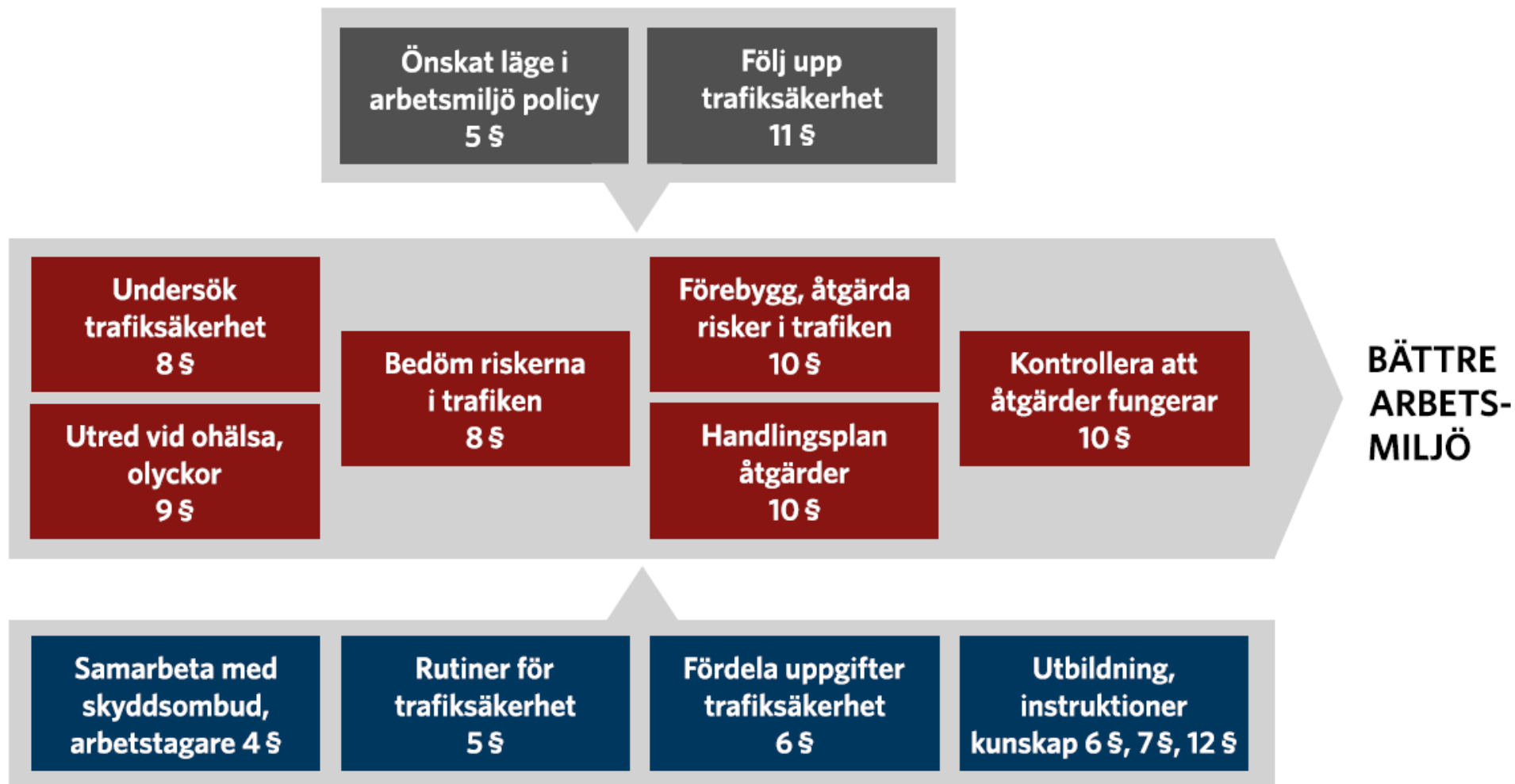
Systematiskt arbetsmiljöarbete

Trafiksäkerhetsrisker ska hanteras, precis som andra risker, i det systematiska arbetsmiljöarbetet som arbetsgivare ansvarar för.



Det är fokus på arbetsmiljön “innanför staketet” eller “i produktionen”. Trafiksäkerhetsrisker när man kör mellan arbetsställen tänker man inte alltid på.

SAM – Systematiskt Arbetsmiljöarbete (obs paragrafnummer t.o.m. dec 2024)



Hållbar affär



Vägledningar till arbetsgivare och beställare för att trafiksäkra verksamheten

Förutsättningar
för trafiksäkra
resor och
transporter

Systematiskt
arbetsätt och
säkerhets-
kultur

Körsätt och
förare

Fordon och
förarstöds-
system

Resenärerna
(person-
transporter)

Arbetsgivare

Beställare

Resor
i tjänsten



Gods-
transporter



Person-
transporter



Idéskrift ger råd och inspiration för hur man kan arbeta

”Med säkerhetskultur menas de gemensamma attityder, värderingar och uppfattningar som chefer och medarbetare har om förhållandet till säkerhet och arbetsmiljö. Säkerhetskulturen inkluderar också trafiksäkerhet.”



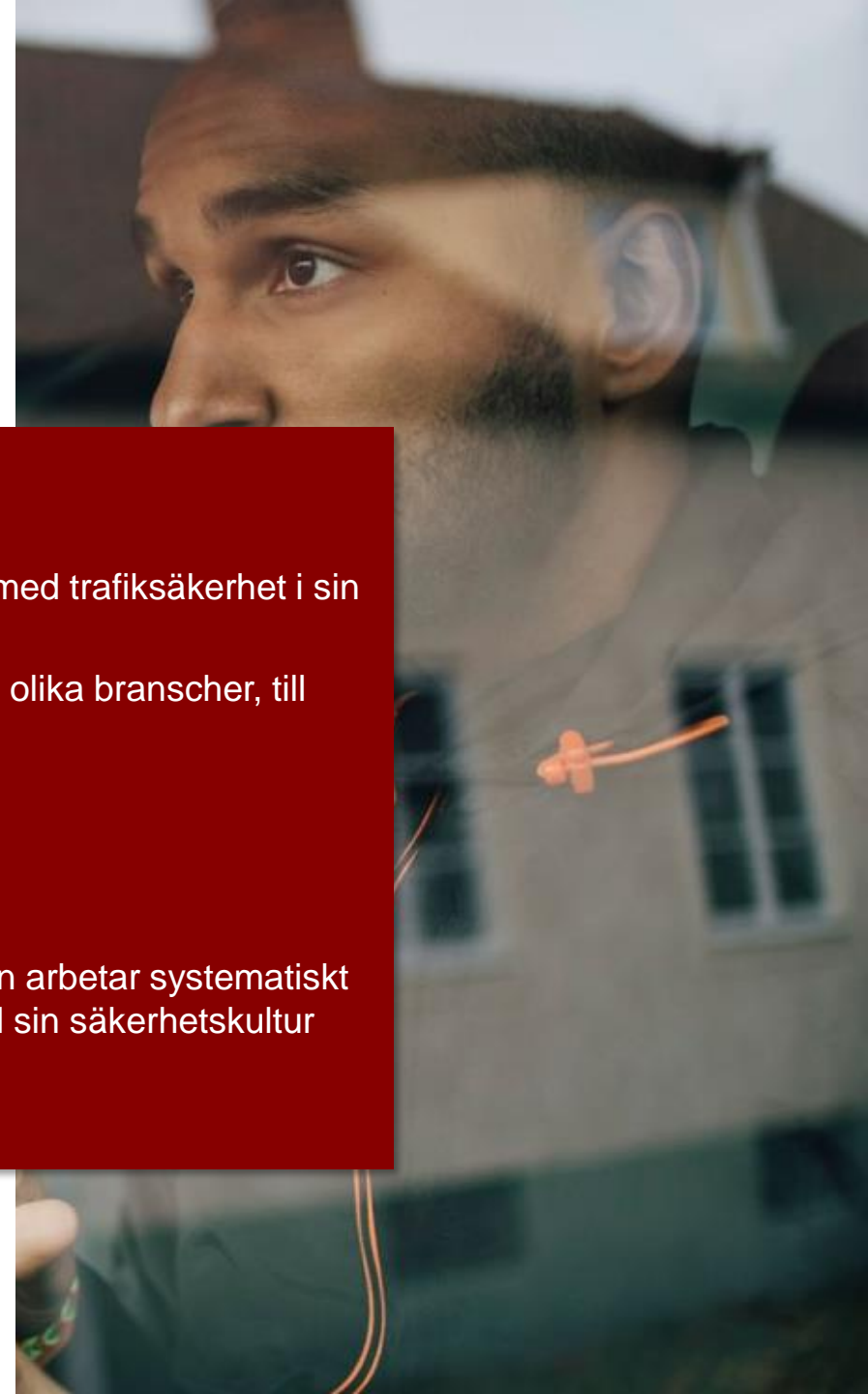
**Systematiskt
arbetsätt och
säkerhetskultur**

Idéskrift om säkerhetskultur för en trafiksäker verksamhet

- Idéskrift som del av stödmaterialet för den trafiksäkra verksamheten, men med ännu mer fokus på *hur*.
- Idéskriften ska ge inspiration och råd för hur man kan arbeta med trafiksäkerhet i sin verksamhet med fokus på systematiskt arbetssätt och säkerhetskultur vad gäller trafiksäkerhet.

Innehåll i idéskriften:

- Inledning om varför arbeta med trafiksäkerhet i sin verksamhet
- Inspiration genom nedslag i olika branscher, till exempel:
 - Bygg-/installatörsföretaget
 - Kommunala hemtjänsten
 - Åkeriföretaget
 - Bussföretaget
 - Taxiföretaget
- Vägledande råd om hur man arbetar systematiskt med trafiksäkerhet och med sin säkerhetskultur
- Läs vidare



Medverkande verksamheter

Bivab är ett samverkansbolag som ägs av 35 bussbolag som tillsammans har 800 bussar och 1 800 medarbetare. Bolaget bedriver linjetrafik och skolskjuttrafik. Västtrafik är den största samarbetspartnern, men man bedriver även trafik åt andra regioner och kommuner i hela södra Sverige. Representeras i skriften av Mia Ellison, ansvarig för kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet.

CD Säkerhetsteknik är leverantör av lösningar för data, telefoni, övervaknings- och säkerhetssystem i Mälardalen och med Stockholm som huvudsakligt uppdragsområde. Verksamheten har 24 medarbetare varav hälften dagligen är ute i trafiken med bil på olika installationsuppdrag. Representeras i skriften av Christer Ferm, vd och Jenny Ferm, vice vd och ekonomiansvarig.

Coor är en av Nordens största facility management-leverantörer och erbjuder servicetjänster för företag inom till exempel inom lokalvård, fastighetsservice, posthantering, restauranger och kontorservice. Bolaget är verksamt i hela Sverige. Coor har 6 500 medarbetare i Sverige och ungefär 1 000 fordon som används i arbetet. Representeras i skriften av Kristina Olsson, hållbarhetschef.

Frigoscandia är ett logistikföretag som arbetar med tempererade transporter med infrysning, frystransporter och fryslagring. Bolaget har sitt huvudkontor i Helsingborg. Frigoscandia distribuerar färska, kylda och frysta livsmedel i Sverige och internationellt. De har egna kyl- och fryslager och ägs numer av Dascher. Frigoscandia har ungefär 1100 medarbetare och cirka 500 lastbilar och anlitar även underentreprenörer för transportverksamheten. Representeras i skriften av Rodolfo del Pino, security manager.

Kaj Johansson Gruppen består av två bolag som utför uppdrag med transporter, Kaj Johanssons Åkeri AB och Allmiljö AB. Kaj Johanssons Åkeri AB arbetar inom transport och logistik, mark och anläggning samt tåkt och maskin och verkar i huvudsak inom en trettio mils radie med Umeå som bas. Allmiljö AB arbetar med slam och renhållning i ett 25-tal kommuner från Katrineholm i söder till Skellefteå i norr. Inom koncernen finns cirka 240 medarbetare och drygt 100 lastbilar och sopbilar, 35 anläggningsmaskiner och samt 50 mindre transportbilar. Representeras i skriften av Veronica Lövgren, hållbarhetsansvarig och Maria Forssell, HR-chef.

Mora kommuns hemtjänst har ungefär 200 medarbetare som erbjuder hemtjänst till invånare i Mora kommun. De flesta av medarbetarna använder bil i sin dagliga tjänst och kör ibland långa sträckor eftersom avstånden till och mellan brukarna är långa. Representeras i skriften av

Ohlssons bedriver verksamhet inom återvinning och renhållning, transport och entreprenad samt spol- och rörteknik, och utför bland annat insamling av hushållsavfall i ungefär 35 kommuner. Bolaget har sitt säte i Landskrona men har verksamhet på ett 30-tal platser i Sverige, från Västerås i norr till Vellinge i söder. Koncernen har ungefär 800 medarbetare och cirka 350 fordon. Representeras i skriften av Thomas Svanberg, HR-chef och Anders Dyson, ansvarig för kvalitet, miljö och arbetsmiljö.

Peab Anläggning Syd utför anläggningsarbeten i södra Sverige och är en del av Peabkoncernen som har 14 000 medarbetare i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Anläggning Syd har ungefär 440 medarbetare, varav cirka 200 personer är tjänstemän och 240 yrkesarbetare. Utöver den egna personalen upphandlar Peab ett flertal underleverantörer inom anläggning. Representeras i skriften av Linus Andersson, arbetschef.

Reinholds buss bedriver linjetrafik för Jönköpings lokaltrafik, skolbusstrafik i två kommuner och beställnings- och semesterresor med busstrafik. Företaget har 40 bussar och närmare 100 medarbetare. Reinholds buss är medlemmar i Bivab. Representeras i skriften av Stefan Erledal, vd.

Taxi Göteborg är Västsveriges största taxibolag som tillsammans med dotterbolagen Taxi Kungsbacka och VIP Taxi har cirka 350 taxifordon i tjänst. Taxi Göteborg är en ekonomisk förening med 110 åkerier som medlemsföretag, och de erbjuder taxi, sjukresor och specialfordon för färdtjänst. Verksamheten utför bland annat sjukresor i hela Västra Götaland men upptagningsområdet stäcker sig över hela södra Sverige. Den ekonomiska föreningen har 40 medarbetare, men det totala antalet förare i de anslutna åkerierna uppgår till cirka 600. Representeras i skriften av Jeanette Lundin, ansvarig åkeriservice.

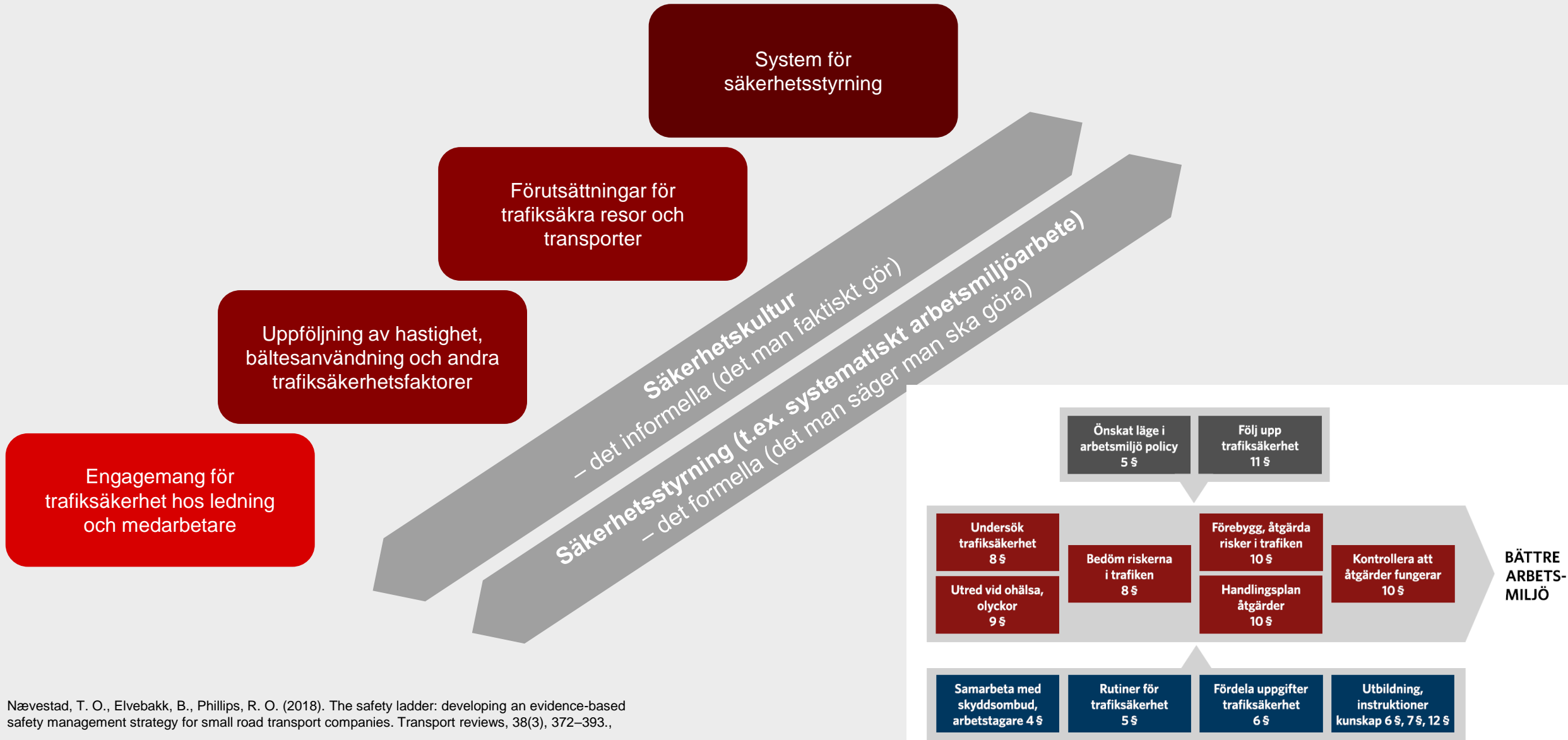
Värgårda buss bedriver linjetrafik och skoltrafik i framförallt Värgårda, Allingsås och Gislaved, men även beställningsturer. Inom bolaget finns cirka 220 medarbetare, 120 bussar i linjetrafik och 10 bussar för turisttrafik. Representeras i skriften av Ann Perholm, ansvarig för certifieringar och Osten Hallenbert, vd.

Wettern Logistik är ett åkeri och transportförmedlingsföretag som bland annat utför grus- och schakttransporter, vägunderhåll, asfalt- och beläggningstransporter, renhållning och vinterväghållning. Företaget har 17 egna bilar, cirka 25 medarbetare och ungefär lika många externa transportörer och verkar över hela södra Sverige, med tyngdpunkt i norra Småland och västra Östergötland. Representeras i skriften av Marica Härold från företags-

Trafiksäkra verksamheten

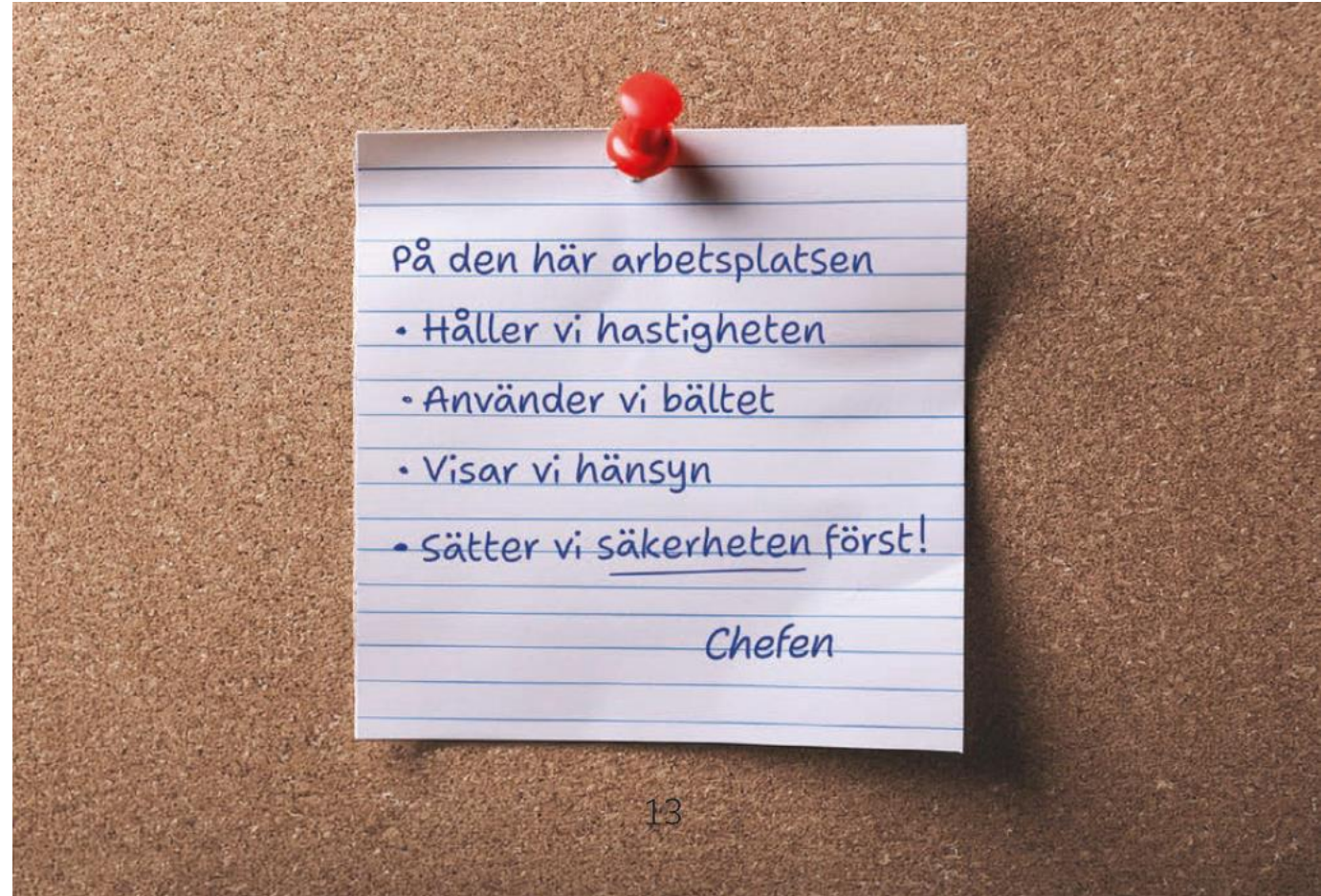
Så kan man arbeta med systematik och säkerhetskultur för ökad trafiksäkerhet

Stegvis stärka säkerhetskulturen



Steg 1. Engagemang för trafiksäkerhet hos ledning och medarbetare

- Det finns utpekat ansvar för trafiksäkerhet.
- Chefer på alla nivåer visar engagemang, tar mål och mätningar på allvar och kommunicerar med medarbetarna.
- Det finns en levande dialog om trafiksäkerhet i organisationen.
- Medarbetare får beröm och erkännande för trafiksäkert agerande.
- Trafiksäkerhet prioriteras högt av medarbetare och chefer även när det står i konflikt med andra mål.
- Tillåter att man gör fel och är inriktad på att hitta lösningar.
- Satsning görs på utbildning av medarbetare och chefer.



Steg 1. Engagemang för trafiksäkerhet hos ledning och medarbetare

I hemtjänsten får alla utbildning i "Bilen som säker arbetsplats"

Utbildningen "Bilen som säker arbetsplats" har införts för alla medarbetare som kör bil i tjänsten inom Mora kommuns hemtjänst.

Det är en heldagsutbildning med teori om riskfyllda beteenden, hastigheter, sömnbehov, vakenhet, alkohol och droger. Teorin kompletteras med praktiska moment som halkkörning eftersom halt väglag är vanligt förekommande vintertid. När alla medarbetare i ett arbetslag har gått kursen följs utbildningen upp på arbetsplatsträffar med enhetschef och medarbetare.

- Det var en mycket bra utbildning som fick mig att reflektera över mycket i trafiken. Det jag speciellt tog med mig är hastighetens betydelse för hur snabbt jag kan stanna. Vi pratar mycket om det som togs upp på utbildningen kollegor emellan, berättar Linus Hultman, nattpatrullen i hemtjänsten i Mora kommun.



Minskad stress i hemtjänsten genom dialog

Hemtjänsten i Mora kommun arbetar sedan länge med trafiksäkerhet i arbetet, eftersom medarbetarna tillbringar mycket tid ute på vägarna. Arbetet består till exempel av att planera uppdrag, optimera rutten mellan brukarna, köpa in säkra fordon och köpa in alkohol till skåpen där bilnycklarna förvaras.

Trafiksäkerhetsarbetet intensifierades efter en tragisk olycka där en av medarbetarna omkom vid en oönskad järnvägsövergång. En noggrann utredning gjordes, som kom fram till att arbetsgivaren inte hade brustit i sitt arbete med arbetsmiljön. Olyckan blev trots det en start för ett omtag i arbetet. Ett samverkansforum bildades, vilket gav förutsättningar för en ökad dialog med medarbetarna. I dialogen identifierades flera saker som kunde förbättras för att minska stressen och därmed risken för olyckor.

- Dialogen i samverkansforumet har bland annat lett till mer dokumentationstid, inköp av fler datorer för att fler ska kunna komma åt journaler och förbereda hembesöken samtidigt, och utbildningsinsatser, berättar Anna Ståhlkloo, socialchef på Mora kommun

Enhetscheferna lyfter även trafiksäkerhet på olika typer av verksamhetsmöten, till exempel under de dagliga avstämningarna där man går igenom schemat för dagen och vad som är viktigt att tänka på just nu, till exempel halka och vägbyggen som påverkar färdvägar. Trafiksäkerhet finns också med på vecko- och månadsmöten, där mer övergripande frågor lyfts.

- Vi upplever att medarbetarna är väldigt nöjda med att bli lyssnade på, att deras förslag tas på allvar och att vi vidtagit flera åtgärder för att minska risken för framtida olyckor, säger Anna.

Steg 2. Uppföljning av hastighet, bälte och andra trafiksäkerhetsfaktorer



Enkel mätning av bältesanvändningen hos bussbolaget

Samverkansbolaget Bivab AB, som ägs av ett 30-tal bussbolag, har tagit fram gemensamma rutiner och blanketter för regelbunden mätning av bältesanvändning bland förarna.

Bältesmätningarna genomförs i praktiken av respektive bussbolag genom observationer i form av stickprovsmätningar på sträckor med mycket busstrafik. Mätningarna är enkla och tidseffektiva, men de visar att Bivab prioriterar bältesanvändningen och trafiksäkerhet. Resultaten presenteras på respektive bolags arbetsplatsträffar två gånger per år.

Mia Ellison, som är ansvarig för kvalitet, arbetsmiljö, miljö och säkerhet, berättar att hon tror att enkelheten i mätningen bidrar till att den faktiskt genomförs så att data kan samlas in.

- Vi använder en blankett och står ute och tittar en gång i månaden för varje bolag, så det är väldigt, väldigt basic. Det får inte bli ett mastodontprojekt utan behöver vara enkelt, funktionellt och nyttigt. När förarna ser att man står och kollar ser de också att det är viktigt.

När det gäller bältesanvändningen ser Mia Ellison att det finns utrymme för förbättring. Det är dock inte unikt för Bivab, utan något som gäller för många företag.

- Jag trodde absolut att vi hade 100 procents bältesanvändning bland förarna när jag började. Nu har vi ett snitt på drygt 98 procent vilket är en förbättring över tid, men ändå är det ju inte riktigt 100 procent, vilket förvånar mig, säger Mia.



Uppföljning och dialog om hastigheter hos anläggningsföretaget

På anläggningsföretaget Peab Anläggning AB görs mätning av hastigheter i sex bilar som ingår i ett pilotprojekt som Trafikverket initierat inom Hållbara hastigheter. Mätningarna görs kontinuerligt och rapporteras månadsvis till Trafikverket och platschefen. Uppföljningen görs på aggregerad nivå och utan koppling till enskilda förare.

- Alla medarbetare, det vill säga även de som inte har ISA i bilarna, får återkoppling på hastighetsresultatet på arbetsplatsträffarna varje månad. Här lyfter vi resultatet på totalnivå, inte på individnivå då vi inte har den typen av data på grund av GDPR, berättar Linus Andersson, arbetschef på Peab Anläggning AB.

Resultaten diskuterar de sedan tillsammans, liksom vikten av att hålla hastigheten.

- Vi pratar mycket om att vi behöver föregå med gott exempel i trafiken, inte bara då vi kör med företagets bilar, utan alltid. Hur medarbetarna kör privat kan vi från Peab inte styra över, men vi uppmuntrar till att vi alltid ska uppföra oss i trafiken, fortsätter Linus.

Tidigare klagade medarbetarna på att andra trafikanter körde för fort förbi arbetsplatserna. Med pilotprojektet följde att medarbetare nu ser att de är en del av helheten.

- Vi kan inte stå och peka på bilar som kör för fort förbi våra arbetsplatser och sen samtidigt köra alldeles för fort förbi Svenssons hus i våra Peab-skyltade bilar. Det rimmar rätt så dåligt, säger Linus.

Steg 3. Förutsättningar för trafiksäkra resor och transporter

- Arbetet är upplagt och planerat så att det finns förutsättningar att utföra det på ett trafiksäkert och stressfritt sätt.
- Det sker en dialog med medarbetarna om förutsättningarna.
- Lönesystem och incitament är upplagda för att minimera stress och trötthet.
- Arbetssätt och utrustning är utformade så att de inte distraherar under färd.
- Förarna uppmuntras att sätta säkerhet före tidshållning.
- Det förs dialog med beställarna om förutsättningar för trafiksäkra resor och transporter.



Realistiska körtider och mer dokumentationstid i hemtjänsten

När man får en ny brukare inom hemtjänsten i Mora kommun görs en noggrann planering så att det finns tillräckligt med tid att genomföra arbetet, både utifrån brukarnas behov och den aktuella körningen. I ruttplaneringsverktyget som används läggs även extra körtid till på vintern för att ta hänsyn till sämre väglag.

Fler datorer har köpts in så att det är lättare att få tillgång till journaler för flera medarbetare samtidigt, för att minska stressen vid inläsning i början av dagen. Tiden för planering i början av dagen har också ökat för att ge bättre möjligheter till inläsning och förberedelser, särskilt efter ledigheter, till exempel efter jul, sommarsemester eller föräldraledighet.

En utvärdering av den införda extra tiden i början av dagen planeras för att se hur väl åtgärden har fallit ut, om justeringarna varit tillräckliga eller om ytterligare något behöver göras. Övergången till heltid som norm som infördes i oktober 2022 underlättade införandet av extra tid i början av dagen då det fanns en viss överkapacitet i bemanningen.

– Den extra tiden för planering och inläsning av journaler är väldigt uppskattad av oss som jobbar här. Många säger att det gör att de känner sig mindre stressade i arbetet, säger Linus Hultman, nattpatrullen i hemtjänsten i Mora kommun.

Steg 4. System för säkerhetsstyrning

- Har fungerande rapporteringssystem, och samlar in och analyserar data om risker, händelser, skador och olyckor
- Uppmuntrar medarbetare att rapportera in händelser och olyckor eller skador
- Åtgärder genomförs utifrån analyser av risker, händelser och olyckor
- Trafiksäkerhet hanteras i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Trafiksäkerhet hanteras i verksamhetens hållbarhetsarbete och som del i hållbarhetsredovisningen
- Arbetet bedrivs i linje med trafiksäkerhetsstandarderna ISO 39001 eller andra certifieringar för trafiksäkerhet (till exempel Fair Transport eller Säker grön taxi).



Certifiering inom arbetsmiljö används för att systematisera trafiksäkerhetsarbetet hos serviceföretag

Serviceföretaget Coor är certifierade enligt arbetsmiljöstandarden ISO 45001. De använder också standarden som ett sätt att hantera frågor som rör trafiksäkerhet, som en delkomponent av det övriga säkerhetsarbetet.

– Arbets säkerhet har alltid varit en central fråga för oss, och för de kunder vi arbetar åt. Vi har en positiv, det vill säga nedåtgående, trend när det gäller antalet skador per miljoner arbetade timmar. Kulturen inom arbets säkerhet stärks alltmer i och med att vi lägger mycket energi och fokus på det. Ledningen fungerar som kravställare och pratar om trafiksäkerhet som en del av arbetsmiljön, berättar Kristina Olsson, hållbarhetschef på Coor.

Rapportering av alla "aj" och "oj" uppmuntras inom hemtjänsten

Inom hemtjänsten i Mora kommun rapporteras tillbud och arbetsskador i ett digitalt system. Återkoppling sker till arbetslaget men även till övriga enhetschefer och övriga arbetslag vid behov.

En gång i månaden görs en samlad analys av alla avvikelser och tillbud för att om möjligt hitta mer övergripande åtgärder. Åtgärder identifieras och vidtas och återrapporteras till medarbetarna.

– Vi uppmuntras att rapportera allt. Har du varit med om ett aj eller oj så ska det rapporteras, och i detta ingår även trafiksäkerhetsrisker. Vi kan sen följa hur incidenten hanteras via vårt rapporteringssystem, och vi får återkoppling på åtgärder när det är relevant, förklarar Linus Hultman, nattpatrullen i hemtjänsten i Mora kommun.

Trafiksäkra verksamheten



NY
IDÉSKRIFT



Arbetsgivare



Beställare



Resor i tjänsten



Gods-transporter



Person-transporter



Vår kommunikationsstrategi

Aktörerna är delaktiga i framtagandet av Trafiksäkra verksamheten

Referensgrupp

Dialogmöten

Integrera Trafiksäkra verksamheten i andras verktyg

SKR:s Trafiksäkerhetslyftet

Arbetsmiljöverkets inspektioner

Sprida Trafiksäkra verksamheten genom andras kanaler

Hänvisar till webbsida

Konferenser, seminarier och poddar

Nyhetsbrev och artiklar

Trafikverket använder och sprider Trafiksäkra verksamheten

Egna resor i tjänsten (HR)

Upphandlingar (IL)

Kommunikation i Trafikverkets kanaler (KM)

Idéskrift Trafiksäkra verksamheten

- Nästa steg - spridning
- Bra att veta om att den finns. Sprid gärna till era berörda kontakter/aktörer!

Finns under:

[Så trafiksäkrar ni verksamheten – Bransch](#)



bransch.trafikverket.se/trafiksakra-verksamheten

Fredrik Gustafsson

fredrik.gustafsson@trafikverket.se

Richard Wester

richard.wester@av.se

Hanna Wennberg

hanna.wennberg@trivector.se